

LIČNA IMENA BOŠNJAKA DVIJE GENERACIJE

Sulejman LISIČIĆ

Dajte djeci lijepa imena

Hadis

Lično ime je, pored drugih značenja, oduvijek bilo i oznaka pripadnosti određenom narodu, konfesiji ili civilizacijskom krugu. Znalo se uvijek koja su imena muslimanska, a koja hrišćanska ili kršćanska, što je u Bosni, gdje ljudi govore sličnim jezikom, bila najsigurnija oznaka ko je ko i ko je šta. Silvije Strahimir Kranjčević u pjesmi ne spominje ni narode, ni vjere, nego kaže: Jovo, Ivo, Mujo, i više i ne treba. Tradicionalno su se novorođenčadi davala imena predaka, najčešće djeda ili nene i prenosilo se tako: Suljo Eminov, Emin Suljin ili Ibrahim Hasanov, Hasan Ibrahimov...

Tako je bilo i u drugih, ne samo južnoslavenskih naroda. I tako je i sada u većine naroda. Vjerovatno su Rusi bili prvi koji su počeli izmišljati nova 'socijalistička' imena, kao npr. Ninela – Len(j)in naopako, plus nastavak za rod «a» ili Melisa (Marks, Engels, Len(j)in i Stal(j)in, plus «a»), imena koja se danas mogu naći i u bošnjačke omladine. Čini mi se da su tu praksu 'modernizacije' imena najviše prihvatili današnji Bošnjaci. I u stvarnosti, i u pjesmi, i u vicevima, uvijek su 'najbošnjačkija' imena bila: Suljo, Mujo, Haso, Huso, Fata, Ajka, Mejra.

Profesor sam, imam oko tri stotine učenika, gotovo sve Bošnjaci, a među njima nema niti jednog Sulje, Muje, Hase, a niti Fate, Ajke, Mejre. Danas su najčešća imena: Mirnes, Edin, Admir, Almir, Mirela, Sanela, Elvira i slično. Ova me pojava zaintrigirala, pa sam uradio malo istraživanje (za svoju dušu), da bih pokušao ustanoviti koliko se čuvaju muslimanska imena

koja danas neki nazivaju starinskim i koliko i kako se daju nova imena koja su ili 'hibridi' (Ismar od Ismet i Marija, Fatmir od Fatima i Mirko) ili su dobijena od muslimanskih imena dodavanjem ili premetanjem glasova, pa se dobije ime koje zvuči kao muslimansko a ne znači ništa. Najčešće danas ta imena počinju sa El, Es ili Ad, As (Almir, Aldin, Asmir, Elvir, Ermin, Aldina, Asmira, Admira). Uzeo sam matičnu knjigu i povadio imena četiri stotine učenika (dvije stotine muških i dvije stotine ženskih) i njihovih roditelja. Uzorak je dosta skroman da bi se na osnovu njega mogla postaviti pravila, ali je dovoljan da bude pokazatelj trendova u sadašnjoj onomastici.

Da se ne bi postavljalo pitanje koja imena smatram muslimanskim i zašto, reći ću da muslimanskim imenima smatram ona koja dr. Ismet Smajlović navodi kao muslimanska u svojoj knjizi *Muslimanska imena orijentalnog porijekla u BiH* i da sam tome dodao samo još imena kao Zajim, Zejir, Ridjal, Sejad, Ajiša, jer smatram da su tako napisana zato što je matičar bio nedovoljno pismen.

Ustanovio sam da se od 481 imena (220 muških i 261 žensko) u starije generacije davano 341 ime (148 muških i 193 ženska) i od tih imena je 313 muslimanskih, a 28 nemuslimanskih (10 muških i 18 ženskih) ili 92 posto.

U mlađe generacije sam našao 217 imena (105 muških i 112 ženskih), a od tih imena je 119 muslimanskih (58 muških i 61 žensko), a 98 nemuslimanskih (47 muških i 51 žensko).

Dakle, muslimanskih imena u mlađe generacije je svega 55 posto, a 45 posto nemuslimanskih imena.

Imena koja su davana starijoj generaciji, a nema ih u mlađih su (u zagradi je brojnost; ako je jedno ime, nema broja):

Abaz	Hamid
Afan	Hamzalija (5)
Ahmet	Hasan (8)
Alija (4)	Hasib (3)
Alminko	Hilmo
Amir (4)	Himzo
Arif	Husein (4)
Asim (9)	Husejin (3)
Atif (5)	Husnija
Bajro (2)	Huso (3)
Bećir (2)	Ibrahim (2)
Bego (2)	Idriz
Berzad	Ilijas
Bešir	Irfan (2)
Brajko	Ismet (6)
Derviš	Izet
Džemal	Izudin
Džemil	Jusuf (3)
Dževad	Kasim (8)
Đulaga (2)	Kemal (3)
Edhem	Latif
Ekrem	Mahmut (3)
Emin (3)	Mehmedalija
Emko	Mithat
Eniz	Muharem (2)
Enver	Mujo (3)
Esad	Munib (3)
Ešef	Muradif (3)
Fadil (5)	Naim
Fahir	Naiz
Fahrudin	Nezir
Faruk	Nurija (2)
Fehim	Omer (4)
Fikret (8)	Osman (4)
Galib	Rahman
Hajrudin (5)	Rajif
Hakija (4)	Ramiz (5)
Halil	Rasim (14)
Hamed	Rašid

Od 220 muških imena, našao sam samo 33 ista u obje generacije, a i ta su imena u jednoj generaciji brojnija nego u drugoj. To su imena (u zagradi je omjer stariji – mlađi; podvučena su nemuslimaska imena):

Abdulah (1:1)	Haris (1:2)
Adem (5:1)	Hazim (1:1)
Adil (4:1)	Ibro (5:1)
Adnan (1:6)	Jasmin (2:2)
Azem (2:1)	Mehmed (13:1)
Bahrudin (1:1)	Meho (3:1)
Besim (3:1)	Mirsad (11:2)
Damir (1:5)	Muhamed (6:1)
Dževad (1:3)	Mustafa (8:3)
Edin (2:8)	Nedžad (2:1)
Edvin (1:1)	Nusret (3:3)
Elmedin (1:1)	Ramo (2:2)
Enes (2:2)	Sabahudin (1:1)
Enis (1:1)	Salih (5:2)
Ferid (8:2)	Senad (5:2)
Fuad (3:1)	Sulejman (2:1)
Halid (1:1)	

Nova imena koja su davana i daju se mlađoj generaciji a nema ih u starije generacije:

Adel	Enid
Ademir	Ermin
Adi	Ernad
Adis (5)	Esmin
Admin	Evel
Admir (7)	Ibro
Afanaid	Kenan (4)
Aldin (3)	Mahir (3)
Alen	Maid
Ali Enzem	Mersudin
Almin	Miralem
Almir (4)	Mirnan
Almo	Mirnel
Amel	Mirnes (5)
Amer (3)	Mirza (5)
Anel	Muamer

Anes	Muhidin
Ard	Nermin
Armin (4)	Nihad
Armir (3)	Nusmir
Arnel (3)	Reuf
Asmir (2)	Sabin
Ašir	Sadmir
Azur	Saldin
Besim	Samir (3)
Darmin	Sanel
Darvin	Sedik
Dino	Selmedin
Dženaïd	Selvedin
Edis (2)	Semir (2)
Eldar (3)	Senadin
Eldin	Senahid (2)
Elhaid	Senaid (3)
Elvin	Tarik
Elvis (5)	Zahid (2)
Emir	Zerin

Među majkama naših učenica, našao sam 193 različita imena, a među učenicama 112. Istih imena u obje generacije ima 44. To su:

Aiša (4:1)	Melisa (1:1)
Ajka (9:1)	Mersija (3:1)
Ajša (3:1)	Mina (5:1)
Alma (1:6)	Mirsada (5:1)
Amira (1:2)	Naza (1:1)
Azra (3:3)	Nermina (3:6)
Badema (3:1)	Nevresa (2:1)
Begajeta (2:1)	Paša (1:1)
Besima (2:1)	Ramila (1:1)
Dženana (1:3)	Ramza (1:1)
Edina (2:3)	Rasema (7:3)
Emina (2:6)	Raza (1:1)
Emira (2:1)	Rebija (1:1)
Enis (1:2)	Sabiha (2:1)
Fatima (11:3)	Sabina (4:2)
Fikreta (7:1)	Safeta (1:1)
Hafa (2:1)	Saliha (9:2)

Halida (1:1)	Semra (2:2)
Hanifa (3:1)	Senada (4:1)
Hasija (1:1)	Tahira (1:1)
Indira (2:4)	Uma (1:1)
Medina (2:1)	Zekija (2:1)

Imena koja su davana majkama, a nisam ih našao među učenicama:

Adila (3)	Fata (3)
Adina	Fazila
Advija	Ferida (6)
Aiza	Fija
Ajša	Hafidža
Alija (3)	Hajrija (3)
Almasa	Halima (2)
Alminka	Hamida
Arfija	Hana (3)
Asmina	Hanča (2)
Atifa	Hanka (3)
Azemina (3)	Hasna
Aziza	Haša (2)
Bahrija (2)	Hašija
Bedra	Hava
Begza	Hazba
Begzada	Hedija
Besima	Hidajeta
Čama	Ibrišima (2)
Čerima	Ifeta (3)
Čimeta	Isma
Derviša	Ismeta (5)
Devla (2)	Izeta (4)
Džemila (4)	Kada (2)
Džeraldina	Mejra (2)
Dževada	Merla
Dževahira	Merlida
Dževida	Mesereta
Đula (2)	Mirsa
Đulesma	Muharema
Đulsa (3)	Munevera
Đulsuma	Muniba
Ema (3)	Munira

Fadila (5)	Nafa
Fahreta	Nasiha
Fahrija	Nerminka
Nevza	Sija
Nevzeta	Subha
Nezira	Subhija
Niza	Šaćira
Nura	Šahzija
Nevza	Šefika
Nevzeta	Šeherzada
Ramiza (6)	Šemsa
Ramka	Ševala (6)
Raska	Ševka
Rasma (3)	Šuhra
Rašida (3)	Taiba
Refika	Tehvida
Remzija	Tenzila (2)
Rezija (2)	Tifa
Rukija	Umihana
Sabija	Vahida (5)
Sabira	Vasva
Sabrija (2)	Velida
Sadeta (7)	Vesna
Safeta	Vezira
Safida	Zahida
Sajda	Zarfa
Sajma	Zehnira(2)
Sakiba	Zehra (2)
Samka	Zekira
Sedika	Zemina
Sedira	Zemka
Selma (2)	Zijada
Selveta	Zilka (6)
Semira	Zlata (3)
Senija (3)	Zubejda
Sevla	Zuhra
Sevleta	Zulejha
Sevlja	Zumra
Sidika	Zumreta
Sifeta	Zurijeta (2)

Ženska imena koja nose učenice, a nisam ih našao u njihovih majki:

Adela	Ermina (3)
Adisa (2)	Erna (3)
Admira (6)	Ernada
Adnana (3)	Hermina
Aida (3)	Irfana
Aldijana	Kenana
Aldina	Lejla (3)
Alena	Maida
Alisa	Merima (4)
Almina	Mernisa
Almira	Mersedada
Amela (4)	Mersiha (2)
Amra	Mirela
Anela	Mirnela
Anisa	Mirnesa
Arijana	Nadina
Armina	Nadira (2)
Arnela	Nađa
Arnesa	Naida
Asima	Nihada
Asmira (2)	Orjana
Belma	Refija
Dalida	Saida
Delvisa	Sajida
Dženita	Sanela
El Samra	Saudina
Eldina (3)	Seida
Eldisa	Selma (3)
Elma (4)	Selmira
Elmina	Semira
Elvedina	Sena
Elvisa (2)	Senaida
Elzina	Svila
Enesa	

Sjećam se kad je moj rođak Ramiz pošao u školu i kad me moja školska kolegica Naida Dostanić pitala kako mu je ime. Kad je čula, Srpkinja je glasom punim divljenja rekla: "Bože, kako vi Muslimani imate lijepa imena!"

Desetak godina kasnije sam pitao jednog dječaka od desetak godina kako mu je ime. I on je bio Ramiz. Njegova starija sestra je stidljivo i kao da se izvinjava rekla: "Starinsko ime".

U tabelama je vidljivo da to lijepo starinsko ime nosi pet očeva naših učenika, a nažalost nijedan učenik. Isto tako, među očevima je četrnaest Rasima (najviše), a među sinovima nema nijednog. Sličan trend vidljiv i među ženskim imenima. Zato u mlađoj generaciji ima imena Admir, Mirnes, Mirela, Admira, kojih u starije generacije nema.

Hoće li se vremenom 'starinska' lijepa imena izgubiti i preplaviti nas imena koja nemaju nikakvog značenja? Hoće li se ostajati u nedoumici koje je nacionalnosti mis BiH Irna Smaka ili urednik FTV Amarildo Gutić? Šta učiniti da se to ne dogodi?

Božiji poslanik Muhammed, alejhisselam, je rekao: "Dajte djeci lijepa imena".

Nema svako osjećaj koje je ime lijepo. Ide se za 'modom'. Je li to nastojanje da se po svaku cijenu bude 'moderan' ili je to izgubljeni osjećaj pripadnosti narodu ili, jednostavno, ono što je Mujaga Komadina nazvao 'turskim ahmaklukom'?

Da bi se sačuvala lijepa stara muslimanska imena i da bi se po imenu moglo odmah znati ko je musliman i Bošnjak, morali bismo se svi potruditi, a najviše nastavnici bosanskog jezika i nastavnici vjeronauke u školama, a trebali bi i imami u džamijama progovoriti koju riječ o tome. Treba skrenuti pažnju na njihovu milozvučnost, na njihova lijepa značenja, a o tome, hvala Bogu, ima literature. Mnogi Bošnjaci i ne znaju da njihova imena imaju značenje jer su iz drugih jezika. Treba ih neko podučiti, a ko će ako neće učitelji?!

m

Summary

Sulejman Lisičić

FIRST NAMES IN THE TWO
GENERATIONS OF THE BOSNIACS

First names have always been a part of the tradition shared by many people and observed without reservations.

This tradition is preserved even today. However, some people are losing this aspect of national awareness. The tradition is no longer respected and the identity is lost. This is the case with the Bosniacs today. For four hundred years children were given beautiful Muslim names, the same ones given to Muslim children throughout the world. Of course, these names were phonetically adapted to our language.

The recent period was characterized by the practice of giving popular new and "modern" names, which sometimes appear to sound nice but have no meaning. In fact, they are sometime even repulsive because of what they sound like or what they mean.

Unfortunately, this is the issue that is not sufficiently explored or discussed. We should raise the awareness of the people about the importance of the first names, which is something the intellectuals, such as educators and religious workers, should work on.

موجز

سليمان ليسيتشيتش

الأسماء عند البوشناق في جيلين

تعتبر أسماء الأشخاص منذ القدم، جزءاً من التقاليد التي كانت دائماً تحظى باحترام كبير عند كافة الشعوب. وما تزال معظم الشعوب تحافظ على هذه التقاليد، ولكننا لا نجد مثل هذا الاحترام عند الشعوب ذات الوعي القومي الضعيف، بل نجد عندها فقداناً للهوية. وهذا ما نجده عند البوشناق اليوم، فقد اعتاد البوشناق خلال ستة قرون تسمية أبنائهم بأسماء إسلامية جميلة، مثلما هو الحال في مختلف أرجاء العالم الإسلامي، مع إدخال بعض التعديلات البسيطة لجعل تلك الأسماء تتلاءم مع خصوصيات اللغة البوسنية.

ولكننا في الفترة الأخيرة نلاحظ انتشار أسماء جديدة "حديثّة" جميلة النغمة لكنها بدون معنى، وفي بعض الأحيان تكون قبيحة النغمة سيئة المعنى. ومن المؤسف أن الحديث عن هذه المشكلة نادر، ولذا يجب القيام بحملة توعية بين أبناء الشعب لتوضيح أهمية الأسماء الشخصية، كما يجب على أهل الفكر، ولا سيما المعلمون وعلماء الدين، أن يهتموا بهذه القضية الحساسة.